Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2012, sp. zn. 21 Cul 5/2012, ECLI:CZ:NS:2012:21.CUL.5.2012.1

Číslo: 2/2013

Právní věta:

Návrhem podle ustanovení § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, se nelze domáhat určení lhůty k nařízení jednání, jestliže potřeba jeho provedení není s přihlédnutím k povaze věci nepochybná.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 10.09.2012

Spisová značka: 21 Cul 5/2012

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Určení lhůty k provedení procesního úkonu

Předpisy: 2 a 3 o. s. ř.
§ 174a předpisu č. 6/2002Sb.
§ 214 odst. 1
§ 219a odst. 2 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 23. 12. 2010 ponechal v platnosti směnečný platební rozkaz vydaný Městským soudem v Praze dne 11. 2. 2009, ve znění opravného usnesení vydaného Městským soudem v Praze dne 27. 3. 2009, ve vztahu mezi žalobcem a žalovanými 1) J. K., 2) R. K. a 3) E. V.; zároveň rozhodl, že žalovaní jsou povinni zaplatit žalobci společně a nerozdílně na náhradě nákladů řízení o námitkách částku 1500 Kč k rukám „právního zástupce žalobce“.

Proti tomuto rozsudku podali žalovaní odvolání, které projednává a rozhoduje o něm V r c h n í s o u d v Praze.

Návrhem ze dne 17. 7. 2012, který byl Nejvyššímu soudu doručen dne 28. 8. 2012, se navrhovatel domáhá, aby Nejvyšší soud „určil lhůtu k provedení procesního úkonu – k nařízení jednání o odvolání žalovaného“.

N e j v y š š í s o u d návrh na určení lhůty pro nařízení jednání ve věci odvolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud (§ 174a odst. 4 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „zákon o soudech a soudcích“) dospěl k závěru, že návrh navrhovatele Ing. P. J. není důvodný.

Podle ustanovení § 1 o. s. ř. občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k zachovávání zákonů, k čestnému plnění povinností a k úctě k právům jiných osob. Podle ustanovení § 6 o. s. ř. v řízení postupuje soud v součinnosti se všemi účastníky tak, aby ochrana práv byla rychlá a účinná a aby skutečnosti, které jsou mezi účastníky sporné, byly spolehlivě zjištěny.

Podle ustanovení § 174a odst. 1, věty první, zákona o soudech a soudcích, má-li účastník nebo ten, kdo je stranou řízení, za to, že v tomto řízení dochází k průtahům, může podat návrh soudu, aby určil lhůtu pro provedení procesního úkonu, u kterého podle jeho názoru dochází k průtahům v řízení (dále jen „návrh na určení lhůty“). Z návrhu musí být patrno, kdo jej podává (dále jen „navrhovatel“), o jakou věc a jaký procesní úkon se jedná, v čem jsou podle navrhovatele spatřovány průtahy v řízení a čeho se navrhovatel domáhá; dále musí návrh obsahovat označení soudu, vůči němuž směřuje, musí být podepsán a datován (§ 174a odst. 2, věta druhá, zákona o soudech a soudcích).

Řízení o návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu, upravené v ustanovení § 174a zákona o soudech a soudcích, představuje promítnutí zásad spravedlivého procesu z hlediska naplnění práva účastníka nebo jiné strany řízení na projednání jeho věci bez zbytečných průtahů, zakotveného zejména v ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, do řízení probíhajícího před soudem. Nejde o občanské soudní řízení, o trestní řízení soudní nebo o soudní řízení správní, ale o řízení sui generis, jehož smysl (účel) spočívá v tom, že příslušný soud nařídí na návrh účastníka (toho, kdo je stranou řízení) soudu, vůči němuž návrh směřuje (procesnímu soudu), aby ve stanovené lhůtě provedl procesní úkon, u něhož dochází v řízení k průtahům, a že tímto způsobem bude zabráněno dalším průtahům, k nimž by mohlo ve vztahu k tomuto procesnímu úkonu za řízení dojít.

Současně je třeba vzít v úvahu to, že soudnictví vykonávají v České republice nezávislé soudy a že soudci jsou při výkonu své funkce (při výkonu soudnictví) nezávislí (srov. Čl. 81 a Čl. 82 odst. 1 Ústavy České republiky a § 1 zákona o soudech a soudcích). Znamená to mimo jiné, že nikdo nesmí, nestanoví-li zákon jinak, zasahovat do nezávislé rozhodovací činnosti soudů a soudců a uvedené samozřejmě platí i ve vztazích mezi soudy a soudci při projednávání a rozhodování jednotlivých sporů a jiných právních věcí. V občanském soudním řízení může být nezávislost soudu a soudce při projednávání a rozhodování v jednotlivých věcech ovlivněna (usměrněna) jen prostřednictvím závazného právního názoru, vysloveného soudem v rozhodnutí o řádném nebo mimořádném opravném prostředku (srov. § 226 odst. 1, § 235h odst. 2, větu druhou, a § 243d odst. 1, větu první, o. s. ř.); do probíhajícího občanského soudního řízení není oprávněn zasáhnout nikdo, a to ani soud příslušný k rozhodování o opravných prostředcích.

Má-li být respektována (výše nastíněná) nezávislost soudů a soudců při projednávání a rozhodování sporů a jiných právních věcí a zároveň zachováno právo účastníka nebo jiné strany řízení na projednání jeho věci bez zbytečných průtahů, pro řízení návrhu na určení lhůty podle ustanovení § 174a zákona o soudech a soudcích z toho vyplývá, že příslušný soud sice může soudu, vůči němuž návrh směřuje, stanovit lhůtu k provedení procesního úkonu, avšak nesmí porušit jeho (Ústavou a zákonem zaručenou) nezávislost při rozhodování sporu nebo jiné právní věci tím, že by mu nařídil, jaké procesní úkony má za řízení učinit a tedy jak má při projednávání a rozhodování jednotlivé věci konkrétně postupovat. Vzhledem k tomu, že smyslem řízení o návrhu na určení lhůty podle ustanovení § 174a zákona o soudech a soudcích je – jak uvedeno výše – odstranění průtahů v řízení a

že nemůže být prostředkem k ovlivnění (předurčení) postupu soudu, vůči němuž návrh směřuje, v řízení a při rozhodování sporu nebo jiné právní věci, může příslušný soud stanovit lhůtu jen ve vztahu k takovým procesním úkonům, o jejichž provedení soud, vůči němuž návrh směřuje, již rozhodl (a je v prodlení s jejich provedením) nebo jejichž potřeba provedení – i když o nich dosud nebylo rozhodnuto – je podle obsahu spisu a s přihlédnutím k povaze věci nepochybná a které ve věci stejně musí být podle zákona učiněny.

Při rozhodování o návrhu na určení lhůty k procesnímu úkonu může příslušný soud stanovit lhůtu jen k provedení takového procesního úkonu, u něhož jsou v návrhu namítány (tvrzeny) průtahy. Uvedený závěr vyplývá nejen z ustanovení § 174a odst. 2, věty druhé, zákona o soudech a soudcích (označení procesního úkonu, u něhož jsou namítány průtahy, je náležitostí návrhu, bez jejíhož splnění nelze v řízení pokračovat) a z ustanovení § 174a odst. 8, věty první, zákona o soudech a soudcích (příslušný soud může určit lhůtu k provedení úkonu, u něhož jsou v návrhu namítány průtahy), ale zejména ze zásady nezávislosti soudů a soudců při projednávání a rozhodování sporů a jiných právních věcí, která nesmí být dotčena tím, že by příslušný soud posuzoval – v rozporu se smyslem (účelem) řízení o návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu – nejen otázku určení lhůty k provedení procesního úkonu, ale rovněž to, ve vztahu k jakému procesnímu úkonu nastaly v řízení průtahy. Znamená to mimo jiné, že příslušný soud může vyhovět návrhu na určení lhůty k procesnímu úkonu dále jen tehdy, jestliže dospěje k závěru, že s ohledem na složitost věci, význam předmětu řízení pro navrhovatele, postup účastníků nebo stran řízení a na dosavadní postup soudu dochází v řízení k průtahům ve vztahu k takovému procesnímu úkonu, u něhož navrhovatel namítá (tvrdí) průtahy.

Navrhovanou délkou lhůty k provedení procesního úkonu naproti tomu příslušný soud vázán není. Navrhovatel není povinen v návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu uvádět její délku; učiní-li tak, může příslušný soud stanovit i jinou dobu provedení procesního úkonu, která je způsobilá zamezit dalším průtahům v řízení.

V posuzovaném případě je předmětem řízení před Vrchním soudem v Praze projednání odvolání podaných žalovanými proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 12. 2010.

Je nepochybné, že odvolací soud může z podnětu podaných odvolání přezkoumat rozsudek soudu prvního stupně poté, co k projednání odvolání nařídí předseda senátu odvolacího soudu jednání (srov. § 214 odst. 1 o. s. ř.), nicméně tento procesní postup není jediný, který může přicházet v úvahu, neboť v rámci odvolacího řízení lze rozhodnout i bez nařízení jednání. Podle ustanovení § 214 odst. 2 o. s. ř. jednání není třeba nařizovat, jestliže

a) se odmítá odvolání;

b) se zastavuje nebo přerušuje odvolací řízení;

c) odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, jímž bylo rozhodnuto o předběžném opatření, nebo jinému usnesení, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé;

d) se zrušuje rozhodnutí podle § 219a odst. 1;

e) odvolání se týká toliko nákladů řízení, lhůty k plnění nebo předběžné vykonatelnosti, a podle ustanovení § 214 odst. 3 o. s. ř. Jednání není třeba nařizovat také tehdy, bylo-li odvolání podáno jen z důvodu nesprávného právního posouzení věci a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popřípadě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí; to neplatí, jestliže odvolací soud opakuje nebo doplňuje dokazování.

Podle ustanovení § 219a odst. 1 o. s. ř. odvolací soud rozhodnutí zruší, jestliže

a) tu jsou takové vady, že řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení nebo rozhodoval věcně nepříslušný soud nebo vyloučený soudce anebo soud nebyl správně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát, popřípadě i jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava,

b) rozhodnutí není přezkoumatelné pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů,

c) soud nepřibral za účastníka toho, kdo měl být účastníkem,

d) soud nepokračoval v řízení s tím, kdo je procesním nástupcem účastníka, který po zahájení řízení ztratil způsobilost být účastníkem řízení.

Podle ustanovení § 219a odst. 2 o. s. ř. odvolací soud rozsudek nebo usnesení, jímž bylo rozhodnuto ve věci samé, zruší také tehdy, jestliže ke zjištění skutkového stavu věci je třeba provést další účastníky navržené důkazy, které nemohou být provedeny v odvolacím řízení (§ 213 odst. 3 a 4); ustanovení § 213 odst. 5 tím nesmí být dotčeno.

Vrchní soud v Praze má právo i povinnost bez ovlivňování zvenčí uvážit svůj další procesní postup v odvolacím řízení – jak se z předestřené procesní úpravy podává – rovněž z toho hlediska, zda ve věci přichází v úvahu nařízení jednání, jak to požaduje navrhovatel, anebo zda neshledává podmínky pro nařízení jednání a jsou zde podmínky pro rozhodnutí věci bez nařízení jednání.

Navrhovatel svým návrhem na určení lhůty k nařízení jednání – důsledně vzato – vlastně předurčuje odvolacímu soudu provedení procesního úkonu, potřeba jehož provedení není s přihlédnutím k povaze věci nepochybná. Vzhledem k tomu, že ani podle obsahu spisu a s přihlédnutím k povaze věci nelze – při respektování nezávislosti Vrchního soudu v Praze a příslušných soudců při projednání a rozhodnutí věci vedené u Vrchního soudu v Praze pod sp. zn. 9 Cmo 469/2011 – předjímat další procesní postup odvolacího soudu, Nejvyšší soud, který je návrhem v tomto směru – jak uvedeno již výše – vázán a který není podle zákona oprávněn určit lhůtu k provedení jiného procesního úkonu, než který byl v návrhu označen, návrh tohoto navrhovatele podle ustanovení § 174a odst. 7 zákona o soudech a soudcích zamítl.